

PRZEDSZKOLA W SYSTEMIE WSPOMAGANIA ROZWOJU

TEKST: Jarosław Kordziński

Fot. Dreamstime.com

Na czym polega nowy system doskonalenia nauczycieli?

Szkolenie przyszło do nas, nie musieliśmy nigdzie wyjeżdżać, mieliśmy kontakt ze wspaniałymi doradcami – mówi Magdalena Michalczyk, Dyrektor Publicznego Przedszkola w Jurkowie¹, które zostało objęte pilotażem nowego systemu doskonalenia nauczycieli. Od trzech lat w placówkach oświatowych na terenie całego kraju realizowane są działania na rzecz kompleksowego wspomaganie pracy szkół

¹ Wspomaganie pracy szkół w powiecie brzeskim. Film dostępny na www.ore.edu.pl/wspieranie

i przedszkoli. Ośrodek Rozwoju Edukacji opracował założenia nowego systemu doskonalenia nauczycieli, spójnego z rozwojem placówek oświatowych². **Nowy model wpisuje różne formy doskonalenia w szerszy proces, który polega na diagnozie, planowaniu działań rozwojowych w obszarach uznanych przez nauczycieli za priorytetowe.** Elementem uzupełniającym działania kierowane do szkół są sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli – przedmiotowe lub problemowe. Sieci stanowią forum wymiany doświadczeń i służą wzajemnemu uczeniu się nauczycieli z różnych szkół i przedszkoli.

² Projekt System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół (Działanie 3.3.1.PO KL)

Działaniami prowadzonym przez Ośrodek Rozwoju Edukacji towarzyszą projekty realizowane w powiatach³. Pilotażem nowego systemu doskonalenia nauczycieli objętych zostało ponad 6000 placówek z 160 powiatów z całej Polski. Uczestniczy w nim 800 przedszkoli – prawie dwa razy więcej niż pierwotnie zakładali organizatorzy. Proces wspomaganie koncentruje się na obszarach spójnych z wymaganiami państwa wobec szkół i placówek, sformułowanymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 maja 2013 r. Dotyczy m.in. organizacji pracy nauczycieli zgodnie z podstawą programową czy współpracy przedszkola z rodzicami. **Punktem wyjścia są za każdym razem wyniki wewnętrznej diagnozy pracy szkoły lub przedszkola, które określają kierunki zmian mających na celu poprawę jakości kształcenia uczniów.**

Jakie tematy wybierają przedszkola?

Ośrodek Rozwoju Edukacji przygląda się działaniom podejmowanym w powiatach i poszczególnych szkołach i przedszkolach, aby na tej podstawie formułować wnioski do dalszych prac nad systemem doskonalenia nauczycieli. Wiele istotnych informacji przyniosła analiza rocznych planów wspomaganie realizowanych w placówkach. Okazało się, że przedszkola najczęściej potrzebują pomocy w pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Niezbędne jest wsparcie nauczycieli w dostosowaniu pracy przedszkola do specyfiki funkcjonowania dzieci z SPE. Kluczową rolę odgrywają tutaj praktyczne rozwiązania, które pokazują, jak w procesie uczenia i wychowania uwzględnić możliwości psychofizyczne dziecka. Nauczyciele często nie wiedzą, jak pracować z dziećmi z zaburzeniami mowy, niedosłyszającymi lub słabosłyszającymi.

Inne obszary pracy przedszkoli objęte wspomaganie to: współpraca przedszkola z rodzicami związana z komunikacją nauczyciel – rodzic, pomoc dzieciom w osiągnięciu sukcesów edukacyjnych, m.in. poprzez uczenie i wykorzystywanie różnorodnych technik uczenia się, indywidualizacja procesu uczenia poprzez dostosowywanie metod pracy do dzieci w wieku przedszkolnym, a także do różnorodnych deficytów rozwojowych dzieci, motywowanie dzieci do działania poprzez stymulację ruchową i plastyczną czy praktyczne zastosowanie tablicy interaktywnej w nauczaniu dzieci najmłodszych⁴.

³ Konkurs nr I *Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół* (Działanie 3.5 PO KL)

⁴ Raport *Analiza danych z powiatowych projektów pilotażowych realizowanych w ramach Działania 3.5.PO KL* Agnieszka Borek, Iwona Konieczny oraz Magdalena Tędziałowska, Warszawa 2014.

Nauczyciele deklarują potrzeby szkoleniowe spójne z rzeczywistymi potrzebami przedszkola. W tematach szkoleń, które wybierają nauczyciele przedszkoli widoczna jest potrzeba wsparcia przy tworzeniu warunków dla rozwoju dziecka, które uwzględniają jego specyfikę rozwojową oraz sytuację społeczną.

Jak przebiega wspomaganie pracy przedszkoli?

Sposób organizacji wspomaganie pracy szkół i przedszkoli różni się w poszczególnych miejscach w Polsce, co wynika z dużej autonomii powiatów w zakresie tworzenia lokalnej polityki oświatowej, w tym zarządzania jakością pracy placówek oświatowych. W Sopocie w realizacji projektu, będącego pilotażem nowego systemu doskonalenia, uczestniczyła większość placówek przedszkolnych, a np. w Trzebnicy tylko jedna. Liczba placówek objętych wspomaganie zależy od specyfiki powiatu oraz zdiagnozowanych potrzeb edukacyjnych.

W projekty pilotażowe angażują się różne instytucje systemu wspomaganie. W poszczególnych powiatach za działania odpowiadają placówki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, biblioteki pedagogiczne lub bezpośrednio starostwa powiatowe. Projekt sopocki *Wspomaganie szkół i przedszkoli w Sopocie* realizowany był przez zespół złożony z przedstawicieli powiatu, Sopotkiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli (SODN) i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, natomiast w Trzebnicy wszystkie szkolenia oraz konsultacje realizowali pracownicy placówki wojewódzkiej – Dolnośląskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu.

Pierwszym punktem planu wspomaganie jest wybór obszarów rozwoju. Sopotkie przedszkola zdecydowały się na realizację trzech różnych zagadnień: wykorzystanie projektu edukacyjnego, praca z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz rodzice partnerami przedszkola. W Trzebnicy wybrano jeden szeroko rozumiany temat związany z pracą z dzieckiem młodszym, oznaczający podniesienie kompetencji nauczycieli, rozwój umiejętności z zakresu diagnozowania gotowości szkolnej przedszkolaków, wprowadzenie treści dziecięcej matematyki do pracy przedszkola, nabycie umiejętności pracy z tablicą interaktywną i prowadzenie skutecznych rozmów z rodzicami.

Bez względu na sposoby organizacji, tematykę czy skalę podejmowanych działań, przebieg procesu wspomaganie we wszystkich szkołach i przedszkolach prowadzony jest zgodnie z założeniami nowego modelu doskonalenia nauczycieli i zakłada cztery etapy:

- diagnozę potrzeb rozwojowych placówki,
- opracowanie celów rozwojowych oraz rocznego planu wspomagania,
- realizację oraz wdrożenie zaplanowanych rozwiązań,
- dokonanie oceny efektywności i przygotowanie informacji zwrotnej na temat podjętych w ramach projektu działań.

Przedszkole w realizacji kolejnych etapów wspierają zewnętrzni specjaliści, nazywani w projekcie szkolnymi organizatorami rozwoju edukacji, w skrócie SORE. Ich rolą jest współpraca z dyrekcją oraz nauczycielami, zarówno w trakcie dochodzenia do określonych celów, jak i we wdrażaniu nowych rozwiązań. W efekcie SORE pełni rolę organizatora i koordynatora poszczególnych zdarzeń, a także moderatora procesów grupowych i po części trenera, towarzyszącego nauczycielom w ich rozwoju zawodowym. Ważnym partnerem dla SORE w tym procesie jest dyrektor placówki – osoba, która ostatecznie inicjuje zmiany i decyduje o ich kształcie i przebiegu.

Korzyści dla przedszkoli

Jadwiga Żuralska, która pełni rolę SORE i blisko współpracuje z przedszkolami z Sopotu, wskazuje na plusy związane z realizacją omawianego projektu. Szczególnie podkreśla wartość wypracowywania nowych rozwiązań dotyczących współpracy z rodzicami, a także wykorzystywania metody projektu. Wspierając procesy rozwojowe w sopockich przedszkolach, zwraca uwagę przede wszystkim na łączenie teorii z praktyką. Rozpoczyna się to już na poziomie diagnozy, gdzie cele wypracowywane są wspólnie z nauczycielami, następnie formy doskonalenia prowadzone są w sposób silnie angażujący nauczycieli, a w czasie wdrażania nowych umiejętności do pracy przedszkola, nauczyciele uzyskują wsparcie poprzez bieżące konsultacje oraz wspólną refleksję. Przykład stanowią działania, w czasie których nauczycielki uczestniczyły w spotkaniach z rodzicami przeprowadzanych przez zewnętrznych ekspertów. Następnie wspólnie analizowały poruszane zagadnienia, przebieg oraz zachowania uczestników spotkania. Pozwoliło im to spojrzeć na swoją pracę z innej perspektywy i w efekcie odkryć nowe, dotychczas pomijane rozwiązania.

Bardzo pozytywnie o udziale w projekcie wypowiedziała się również Danuta Ząbska, dyrektor Przedszkola nr 12 w Sopocie, która za największą korzyść projektu uznała kompleksowość oferty wspomagania nauczycieli – spójną z innymi działaniami prowadzonymi w przedszkolu. Wskazała również na korzyści wynikające z pracy zespołowej, zdecydowanie większe niż doskonalenie pojedynczych nauczycielek.

Projekt w Sopocie przyczynił się do integracji środowiska przedszkoli. Podejmowane działania prowadzone były przez zespoły nauczycieli zatrudnionych w jednej placówce lub grupy nauczycieli z różnych przedszkoli. Rozwiązanie takie w istotny sposób scala społeczność nauczycieli zatrudnionych na terenie miasta, pozwala na szerszą i bardziej swobodną wymianę doświadczeń, stanowi dobry początek do tworzenia sieci współpracy i rozwoju nauczycieli w wybranych obszarach pracy przedszkoli.

Podsumowanie

Przedszkola to pierwszy i bardzo ważny etap w procesie edukacji. Wsparcie nauczycieli w pracy z ich wychowankami powinno gwarantować szybsze rozpoznanie i celowe działanie na rzecz rozwoju najmłodszych. Dużą szansą pracy nad rozwojem placówek przedszkolnych jest fakt, że skupiają na ogół mało liczne zespoły, które z większą łatwością mogą podejmować działania na rzecz rozwoju swoich placówek.

Nowy model doskonalenia proponuje inny niż dotychczas sposób pracy z nauczycielami. O tym, czy będzie on skuteczny, zdecyduje z jednej strony przygotowanie osób odpowiedzialnych za realizację nowych zadań, a z drugiej gotowość dyrektorów i nauczycieli do długofalowego, systematycznego działania. Bowiem to nie udział w szkoleniach, lecz dopiero wykorzystanie wiedzy i umiejętności w pracy z dziećmi i młodzieżą jest kluczowe do tego, aby nasza szkoła lub przedszkole się zmieniły. ■

Tekst został opracowany w ramach projektu pt. „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu pracy szkół” dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Jarosław Kordziński
